

DE WEEK VAN / FERRY HEIJBROCK

Macht smaakt zoet

De macht die hoofdingenieur-directeuren tijdens de Wederopbouw hadden, deed een Tweede Kamerlid eens verzuchten dat 'de vrucht van absolute macht zoet smaakt'. Nu is dat bij veel instanties inmiddels bekend, dus wordt van alle kanten geprobeerd macht in te perken, om te beginnen economische macht. Daar hebben we de NMA voor uitgevonden. Helaas is daar nog niet alle macht mee ingetoomd. Zo meent Bouwend Nederland, in intieme kring ook bekend als het Zoetermeers politiebureau, dat zij monopolist moet zijn die geen andere bouworganisaties naast zich kan dulden. Anderen, met name kleinere aannemers, denken daar gans anders over en hebben zich als bekende dissidenten afgescheiden dan wel eigen organisaties opgericht vanuit de gedachte

dat de belangen van Bouwend Nederland niet altijd overeenkomen met de belangen van bouwondernemers. Binnen het eerder genoemde politiebureau doet men er nu alles aan om de dissidenten zoveel mogelijk dwars te zetten. Zo wordt na het aflopen van het convenant tussen Bouwend Nederland en de Conga de dissidente Aannemers Federatie Nederland uit alle paritaire organisaties waar de leden wel dik aan meebetalen, gegooid. Formeel juridisch correct, maar moreel verwerpelijk. Wie betaalt, bepaalt is kennelijk nog niet tot de Zoetermeerse Zilverstraat doorgedrongen. Met die handelwijze roept Bouwend Nederland uiteraard wel de fiolen van de toorn van de AFNL over zich af. Na het geharrewar rond de cao-onderhandelingen en het akkoord zal de federatie zonder enige twijfel alles uit de kast rukken om het op haar beurt Bouwend Neder-

land lastig te maken. Contre coeur, dat wel, want de echte ondernemers zouden maar al te graag willen samenwerken om één vuist te kunnen maken, zeker in deze crisistijd. Inhoudelijk zou dat trouwens nog knap lastig zijn. De federatie zit veel vaker dan Bouwend Nederland op één lijn met de bouwbonden. Neem bijvoorbeeld de faux pas van Brinkman op het gebied van de aow-discussie. Hij verkondigde het standpunt van VNO-NCW in plaats van dat hij even nadacht over wat de maatregel concreet betekend voor met name het midden- en kleinbedrijf in de bouw. Behalve door Bouwend Nederland wordt de federatie bovendien inmiddels door praktisch iedereen waaronder de politiek wel serieus genomen. Macht mag dan zoet smaken, maar op deze manier lijkt maagzuur eerder op de loer te liggen.

Ferry Heijbrock

Bestuurders moeten regie voeren

Uitkomsten van maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) van ruimtelijke projecten brengen bestuurders vaak in verlegenheid. Hierdoor ligt dit instrument onder vuur, ook in de Tweede Kamer. Dat is jammer vindt Michiel van Pelt, want MKBA is een nuttig instrument.

Bestuurders moeten bij een MKBA de touwtjes veel steviger in handen nemen. Het is tijd dat ze accepteren dat het instrument geen wondermiddel is. Voor een afgewogen besluit is meer nodig. Met MKBA bepalen economen of een project de nationale welvaart zal verhogen. Het instrument wordt al jaren bij infrastructuurprojecten gebruikt. Sinds kort toetst het Rijk ook ruimtelijke projecten via MKBA. Een nuttige exercitie, zou je denken. Maar in de praktijk leiden MKBA's van ruimtelijke projecten vaak tot consternatie onder bestuurders. Omdat de MKBA vaak negatief uitvalt, dreigt menig project te sneuvelen. Recente voorbeelden

zijn de IJmeerverbinding tussen Amsterdam en Almere, de ontwikkeling van Holland Rijnland (het gebied tussen Leiden en Katwijk, inclusief Valkenburg) en de herstructurering van het oude havengebied in Rotterdam. Onder politici, bestuurders en wetenschappers komt MKBA als instrument voor publieke besluitvorming steeds meer ter discussie te staan. Minister Cramer van VROM heeft twee planbureaus gevraagd om haar te adviseren. De negatieve MKBA's brengen haar ook in een lastig parket. Immers: als ze een project met een negatieve MKBA afblaast, dan jaagt ze regionale bestuurders tegen zich in het harnas. Zet de minister zo'n project toch door, dan roept dat weer kritische vragen op. De minister wil toch geen maatschappelijk onrendabele projecten steunen?

Sleutel

Het zijn bestuurders zelf die de sleutel in handen hebben om geploeter met MKBA te voorkomen. Om te beginnen door vanaf de start van een MKBA te sturen op essentiële punten. Dat begint bij de organisatie van

het proces. Een (negatieve) MKBA is een koude douche voor bestuurders die al vergaande afspraken over een project gemaakt hebben. Om dit te voorkomen, moeten bestuurders vooraf stappen in MKBA en onderhandelingen op elkaar afstemmen. Ook bij inhoudelijke uitgangspunten voor een MKBA moeten bestuurders regie voeren. Bijvoorbeeld bij de keuze van het zogenoemde nul-alternatief, de veronderstelde wereld zonder project. Die keuze is van grote invloed op het uiteindelijke oordeel over een project. Hetzelfde geldt voor de scope van het project, zeker bij gebiedsontwikkeling. Vormen woningbouw, infrastructuur en natuurontwikkeling één geheel voor de MKBA, of wordt elk onderdeel afzonderlijk beoordeeld? Nu maken economen hier de keuzen, en blijft pas achteraf dat andere wetenschappers of betrokkenen er anders over denken. Verstandige bestuurders organiseren vroeg in het traject een discussie over dergelijke punten, en vragen om aparte doorrekeningen van de MKBA voor varianten. Bestuurders kunnen zo veel doen om te voorkomen dat ze overvallen worden door MKBA resultaten.

Minstens zo belangrijk is het dat MKBA wordt aangezien voor wat het is: een handig instrument, maar geen panacee. Zo valt een beleidsdoel als de verdeling van welvaart buiten MKBA. Het voorspellen van de betekenis van infrastructuur voor een stedelijke agglomeratie blijft duivels lastig. En de bekende 'PM's' in een MKBA symboliseren onmacht om bijvoorbeeld biodiversiteit in euro's te waarderen. Een pragmatische bestuurder accepteert die beperkingen van MKBA. En erkent dat voor een goed besluit over het project dus meer nodig is.

Beleidsdoelen

Náást een MKBA is een bredere toets op beleidsdoelen onmisbaar. Zo streeft het kabinet voor de Randstad naar economische concurrentiekracht, sociale dynamiek en ruimtelijke kwaliteit. Denk niet dat

MKBA-economen met uitsluitend eigen kennis en spelregels de score van een project op dergelijke doelen kunnen inschatten. Daarvoor moeten ze samenwerken met ecologen, sociologen en bestuurskundigen. Hun uitdaging is om ook met 'zachte' informatie te komen tot een gezamenlijk beeld van de betekenis van het project voor regio's en Nederland. Hopelijk maken de planbureaus in hun advies aan minister Cramer korte metten met de illusie dat sleutelen aan MKBA de oplossing biedt. En gaat hun advies vooral over de noodzaak van een bredere afweging en transparantere rollen van bestuurders, onderzoekers en andere 'stakeholders' daarin.

Michiel van Pelt
Ruimtelijk Advies en Management

COBOUW@SDU.NL

Lekker bezig

Mooie foto op de voorpagina zo. ('Stationsentree straks theehuis', Cobouw 5 februari)
Hoeken randbeveiliging niet gesloten, ladder niet vastgezet, ladder steekt niet 1 meter door, persoon op het bovendak zal bij val over de randbeveiliging heentuiemelen, aan linkerkant nog een losstaande ladder zonder randbeveiliging,

Lekker bezig zo....

Sasha
azrifel@mail.ru

Stationsentree straks theehuis. Foto: APA/Sjef Prins

REAGEER OP COBOUW

Martin Hoogelander, coördinator opinie cobouw, stelt uw reacties zeer op prijs. U kunt e-mailen: m.hoogelander@sdu.nl of belven: 070-3780274. Ook op internet kunt u reageren. De rubriek 'Opinie & Weblogs' is te vinden onder Nieuws (www.cobouw.nl). Columns en artikelen op deze pagina moeten gelezen worden als de mening van de auteur zelf. Alleen commentaren geven de opvatting van de krant weer. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren dan wel te redigeren of in te korten en via internet of op andere wijze openbaar te maken.

COLUMN / REIJERS

Misverstand

N auren van boos blijven verzond de geëmotioneerde bouwverzoeker zijn mail. Het was intussen al ver na twaalfen. De inhoud van de mail loog er bepaald niet om. Maar de maat was nu echt vol. Wat was er gebeurd? De gebruiker van het nieuwe kantoor had zich bij de opdrachtgever beklaagd. De deuren van zijn kasten waren niet voorzien van een gat aan de binnenkant. Dus kon er niet zomaar een cilindreslot in worden aangebracht. Daarom mailde de gebruiker boos naar de opdrachtgever. Dat de bouwverzoeker alwéér incompetent was bleekken. Woorden als "eikels" kwamen voor, in de mail. En erger. De opdrachtgever heeft de mail meteen doorgelezen naar de bouwverzoeker. Met een korte begeleidende tekst: "ik weet niet of ik moet lachen, of boos moet worden." Tja. Dat schoot de bouwverzoeker flink in het verkeerde keelgat. En dat leidde tot het versturen van de nachtelijke mail, van de eerste zin van deze column. Daarin werd ook fel van leer getrokken. Messen in de

rug kwamen erin langs. En maten, die nu helemaal vol waren. En erger. In die fase kwam ik de bouwverzoeker tegen. Tijdens een training. Ik vroeg of de bouwverzoeker wel heel zeker wist, dat de opdrachtgever zich beklaagde over de bouwverzoeker. Kon het ook zo zijn dat de klacht over de gebruiker ging? De bouwverzoeker werd bleek om de neus. De opdrachtgever werd met spoed gebeld. Die bleek erg verrast te zijn door de boze nachtelijke mail. Hij had inderdaad op de gebruiker gedoeld, met zijn opmerking. De lucht bleek gelukkig snel te klaren. Ook hier had een misverstand tot een fors conflict kunnen leiden. Dat komt nogal veel voor. Vooral in branches die soms het conflict bewust opzoeken. Uit gewinning, bij voorbeeld. Omdat samenwerking als verdienmodel nog niet door allen wordt overgenomen. Die bouw toch.

Peter Reijers
Directeur, trainer, coach
De Bouwer & Partners Training
Nijmegen

Wilt u reageren? U kunt Peter Reijers mailen via: p.reijers@sdu.nl